

CONV 216/02

NOTE

fra: præsidiets
til: konventet

Vedr.: Lovgivningsprocedurerne (herunder budgetproceduren):
– status

Hermed følger til medlemmerne af konventet et arbejdsdokument om lovgivningsprocedurerne, herunder budgetproceduren.

Det er meningen, at dette dokument og de idéer til overvejelse, der er anført i afsnit IV, skal danne udgangspunkt for debatten på konventets plenarmøde den 12.-13. september 2002.

I. INDLEDNING

1. Lovgivningsproceduren har gennemgået en betydelig udvikling siden Rom-traktaten af 25. marts 1957. Det, der særlig kendetegnede den, var Kommissionens initiativmonopol og Rådets beslutningsmyndighed, medens Parlamentet kun havde ret til at blive hørt (almindelig høring, én behandling). Ved den europæiske fælles akt (som trådte i kraft den 1. juli 1987) indførte man samarbejdsproceduren (to høringer) i forbindelse med indførelsen af det indre marked, men denne procedure bruges praktisk taget ikke mere i dag, undtagen i forbindelse med Den Økonomiske og Monetære Union. Ved Maastricht-traktaten (der trådte i kraft den 1. november 1993) indførte man proceduren med fælles beslutningstagning. Denne procedure blev først anvendt inden for 15 områder, og ved Amsterdam-traktaten (der trådte i kraft den 1. maj 1999) blev den derefter udvidet til at gælde for 24 områder. Ved Nice-traktaten blev dens anvendelsesområde yderligere udvidet, og den må siges at være den mest anvendte lovgivningsprocedure i dag. Den adskiller sig fra samarbejdsproceduren på to vigtige punkter: forligsfasen og det faktum, at Rådet ikke kan gennemtrumfe noget over for Parlamentet, selv ved enstemmighed.
2. Budgetproceduren har ligeledes gennemgået en betydelig udvikling. Selv om dialogen mellem budgetmyndighedens to parter, Parlamentet og Rådet, har været igennem vanskelige faser og endog har givet anledning til tvister, der er blevet indbragt for Domstolen, har de to institutioner bestræbt sig på - navnlig gennem vedtagelse af interinstitutionelle aftaler - at etablere procedurer, der tilsigter en øget budgetdisciplin og en forbedring af den budgetprocedure, der er fastlagt i EF-traktatens artikel 272.
3. Disse bestræbelser har helt klart bidraget til at styrke den demokratiske legitimitet, gennemsigtheden og effektiviteten af de pågældende procedurer. Men procedurerne er så komplekse, at de er vanskelige at forstå. Ofte er det kun eksperterne, der kan følge med i arbejdsgangen. Borgerne ønsker mere forenkling. De vil gerne være i stand til at forstå problemstillingerne, og de ønsker at vide, hvordan EU-lovgivningen bliver til.
4. Som tidligere påvist (jf. dokument CONV 162/02 af 13. juni 2002 om de retlige instrumenter: det nuværende system) er der i traktaterne fastlagt en lang række, komplekse retlige instrumenter. Denne note vedrører de gældende lovgivningsprocedurer og den gældende budgetprocedure og skal gøre det lettere at tage stilling til, hvorvidt der er behov for en

forenkling, naturligvis uden at dette indebærer et tilbageskridt i forhold til tendensen imod mere demokratiske og effektive mekanismer. Dokumentet redegør kun for de egentlige lovgivningsprocedurer samt for budgetproceduren, i og med at den er knyttet til lovgivningsaktiviteten. Procedurerne i afsnit V (FUSP) og VI (RIA) i TEU behandles derfor ikke (selv om visse bestemmelser, der er vedtaget med hjemmel i sidstnævnte afsnit, kan siges at være retsakter: for eksempel den europæiske arrestordre). Af samme grund omhandler noten ikke procedurerne i forbindelse med forhandlinger om og indgåelse af internationale aftaler (udtalelse eller samstemmende udtalelse fra Parlamentet, jf. bestemmelserne i artikel 300, stk. 2 og 3, i TEF).

5. Formålet med denne note er først og fremmest at beskrive - selv om det langt fra bliver udtømmende - hvordan dialogen mellem institutionerne er struktureret, med start i den fase, hvor der kommer et lovgivningsinitiativ, frem til vedtagelsen af retsakten, og herunder at klargøre, hvilken rolle Parlamentet, Rådet og Kommissionen samt de øvrige institutioner eller organer, der på en eller anden måde indgår i lovgivnings- eller budgetprocessen, hver især spiller. Denne dialog og viljen til at nå frem til et resultat motiverer de forskellige procedurer, der er indført, og hver enkelt institution spiller en afgørende rolle på baggrund af sine særlige karakteristika.

Institutionernes forpligtelse til at samarbejde og udøve forsvarlig forvaltning er desuden fastsat i traktaten (artikel 10 i TEF), i henhold til Domstolens fortolkning. EU skal sikre sammenhæng og kontinuitet i de foranstaltninger, der iværksættes for at nå målene, og samtidig udbygge gældende fællesskabsret (artikel 3 i TEU). Der skal nu ske en evaluering af, hvorledes de gældende procedurer fungerer, og det skal beslutes, hvad der bør erstattes eller forbedres. I den forbindelse skal det understreges, at den tidligere nævnte udviklingsproces, der er et resultat af de successive ændringer af traktaterne, også af og til har ført til en forenkling af procedurerne. For eksempel har Amsterdam-traktaten faktisk betydet en ændring af proceduren med fælles beslutningstagning, idet der blev mulighed for, at proceduren kan afsluttes allerede efter første behandling og dermed fremskyndes. Denne mulighed har ført til forhandlinger på et tidligt stadium i proceduren i sager, der af og til har været vanskelige, men som er endt med et godt resultat (f.eks. forordning 1049/2001 af 30. maj 2001 om aktindsigt i Europa-Parlamentets, Rådets og Kommissionens dokumenter).

II. LOVGIVNINGSPROCEDURERNE I HENHOLD TIL EF-TRAKTATEN

A. Generelle beslutningsprocedurer på basis af traktaten (retsregler på sekundært niveau)

6. Lovgivningsprocessen i Det Europæiske Fællesskab er en sui generis-proces, hvor der træffes afgørelser på grundlag af et samspil mellem dels det nationale niveau og fællesskabsniveauet og dels de forskellige fællesskabsinstitutioner og -organer, der deltager i lovgivningsprocessen, herunder navnlig de tre hovedaktører: Rådet, Europa-Parlamentet og Kommissionen.
- a) **Rådet** var den institution, der normalt traf den endelige afgørelse. Siden Amsterdam-traktaten trådte i kraft, har Rådet på en lang række områder udøvet den lovgivende magt sammen med Parlamentet ved hjælp af proceduren med fælles beslutningstagning. Andre procedurer opererer med en større eller mindre deltagelse i beslutningsprocessen fra Europa-Parlamentets side (jf. nedenstående).

Da Rådet især træffer sine afgørelser ved forhandlinger mellem medlemmerne med henblik på at finde et kompromis mellem de forskellige interesser, der gør sig gældende, spiller formandskabet og Kommissionen en meget vigtig rolle med hensyn til at finde et sådant kompromis. Den mere udbredte anvendelse af reglen om kvalificeret flertal har i høj grad indvirket på forhandlingsprocessen. Det viser sig, at selv om Rådets medlemmer forsøger at tage hensyn til de øvrige medlemmers problemer, så bevirker muligheden for at anvende afstemning og udsigten til, at et af Rådets medlemmer kan blive stemt ned, at delegationerne foretrækker at indgå et kompromis.

På den økonomiske og monetære politiks område deler Rådet sin beslutningsmyndighed med Den Europæiske Centralbank for så vidt angår den monetære politik, og Det Europæiske Råd har udtrykkelig fået tillagt en rolle i forbindelse med denne politik (jf. artikel 99, stk. 2, i TEF).

- b) **Europa-Parlamentet:** Parlamentets mulighed for at gøre sig gældende i lovgivningsproceduren har gennemløbet en udvikling, og i årenes løb har det fået større og større beføjelser på lovgivningsområdet. I dag træffer Europa-Parlamentet beslutninger sammen med Rådet på de fleste områder (det indre marked, transport, forskning, miljø).

Men på visse andre områder (landbrug, strukturpolitik) har man bevaret andre lovgivningsprocedurer (samarbejdsproceduren, proceduren med rådgivende udtalelse, proceduren med samstemmende udtalelse), hvor Europa-Parlamentet har mindre mulighed for at påvirke lovgivningsprocessen, og hvor det i mindre grad indgår i et samspil med de øvrige institutioner. For at lovgivningsproceduren skal føre til et resultat, må Parlamentet desuden indgå politiske kompromiser på yderst komplekse områder, og i den sammenhæng spiller ordførerne ofte en afgørende rolle.

- c) **Kommissionen:** indtager en nøgleposition i lovgivningsproceduren på grund af sine initiativbeføjelser og den mulighed, den har for at ændre sit forslag under hele forløbet af proceduren.

Bortset fra visse helt særlige tilfælde har Kommissionen monopol på lovgivningsinitiativet i henhold til EF-traktaten. Det betyder, at det er Kommissionen, der fastsætter rammerne for de forhandlinger, der skal føre til, at den lovgivende myndighed kan træffe afgørelser, medens den lovgivende myndighed ikke kan ændre Kommissionens forslag ud over, hvad der er formålet med dette, og heller ikke kan træffe afgørelse, uden at der foreligger et forslag fra Kommissionen.

Kommissionen deltager meget aktivt i lovgivningsprocessen og kan ændre sit forslag under hele forløbet af denne proces eller endog trække det tilbage, og den har dermed en afgørende rolle, når der skal findes et kompromis. Denne rolle er særlig vigtig, fordi Rådet i mange tilfælde træffer afgørelse med kvalificeret flertal. Og det kan kun ændre Kommissionens forslag ved en enstemmig afgørelse. Det betyder, at såfremt Rådet vil ændre Kommissionens forslag, kan det kun træffe afgørelse med kvalificeret flertal, hvis Kommissionen er enig i de ændringer, som Rådet agter at foretage. I modsat fald er Rådet nødt til at opnå enstemmighed. Kommissionen spiller ligeledes en vigtig rolle, når der skal findes et kompromis mellem Rådet og Parlamentet i forbindelse med proceduren med fælles beslutningstagning, navnlig i forligsfasen.

Kommissionens rolle med hensyn til initiativ til lovgivning er ændret på den økonomiske og monetære politiks område, idet det er fastsat i traktaten, at Rådet træffer afgørelse på grundlag af en henstilling fra Kommissionen (og altså ikke et forslag) eller på grundlag af en henstilling fra Den Europæiske Centralbank, og idet der ikke kræves enstemmighed i Rådet for at ændre Kommissionens henstilling.

7. Lovgivningsprocessen involverer desuden visse organer, der repræsenterer bestemte interesser - økonomiske, sociale og arbejdsmarkedsmæssige, lokale, regionale, osv. - og som ifølge traktaterne skal høres på visse områder. Det drejer sig om Det Økonomiske og Sociale Udvalg (ØSU), Regionsudvalget, Den Europæiske Centralbank (ECB), Beskæftigelsesudvalget, osv.
8. Endelig er det i visse tilfælde fastsat i EF-traktaten, at en fællesskabsretsakt skal godkendes af medlemsstaterne i overensstemmelse med deres forfatningsmæssige bestemmelser. Det drejer sig om bestemmelser af "forfatningsmæssig" art, f.eks. vedrørende borgerskabsrettigheder, ensartet valgmåde eller egne indtægter.
9. I hvilket omfang og på hvilken måde Fællesskabets institutioner og organer deltager i beslutningsprocessen er fastlagt i traktaten i de bestemmelser, der giver Fællesskabet beføjelse til at lovgive på et bestemt område. Det er i første omgang Kommissionen, der vælger retsgrundlaget for vedtagelsen af en retsakt, når den fremsætter sit forslag for Rådet. Selv om Rådet (eller eventuelt Parlamentet) kan ændre Kommissionens forslag, herunder retsgrundlaget, er det i de fleste tilfælde Kommissionens oprindelige valg, der afgør, hvilken procedure der følges, og dermed på hvilken måde de forskellige institutioner og organer inddrages i lovgivningsprocessen. Alt efter om Kommissionen for eksempel mener, at dens forslag hører under det indre marked (artikel 95, fælles beslutningstagning, kvalificeret flertal, høring af ØSU) eller under miljø (artikel 175, fælles beslutningstagning i visse tilfælde, enstemmighed og rådgivende udtalelse i andre tilfælde, høring af ØSU og Regionsudvalget), vil proceduren og de forskellige institutioners og organers deltagelse være forskellig.
10. EF-traktaten omfatter i dag mere end 22 forskellige beslutningsprocedurer med henblik på vedtagelse af retsakter opgjort ud fra de forskellige institutioners og organers deltagelse i lovgivningsproceduren (jf. bilag I). Det store antal procedurer, det forhold, at der somme tider anvendes forskellige procedurer på nærbeslægtede områder (eller inden for samme bestemmelse i traktaten), procedurernes kompleksitet samt nødvendigheden af at bevare og/eller forbedre deres effektivitet i et udvidet Europa, alt dette taler for, at der gøres en indsats for at rationalisere og forenkle lovgivningsprocedurerne.
11. De fire vigtigste lovgivningsprocedurer i EF-traktaten er: proceduren med fælles beslutningstagning, proceduren med samstemmende udtalelse, samarbejdsproceduren og proceduren med rådgivende udtalelse (jf. bilag II: fortegnelse over procedurerne opstillet ud fra retsgrundlaget).

Disse procedurer kan sammenfattes på følgende måde:

a) **Proceduren med fælles beslutningstagning**

12. Under proceduren med fælles beslutningstagning (EF-traktatens artikel 251) deltager Europa-Parlamentet og Rådet i lovgivningsproceduren som medlovgivere og på lige fod. Denne procedure, der blev indføjet i EF-traktaten ved traktaten om Den Europæiske Union, er blevet forbedret på visse punkter og har fået udvidet sit anvendelsesområde ved Amsterdam-traktaten. I dag anvendes proceduren med fælles beslutningstagning således på områder som det indre marked, arbejdskraftens frie bevægelighed, etableringsret, transport, uddannelse og erhvervsuddannelse, forbrugerbeskyttelse, osv.
13. Hvis Rådet ikke accepterer de ændringer, Europa-Parlamentet har vedtaget, skal Rådet (eller dets repræsentanter) i henhold til proceduren med fælles beslutningstagning mødes med Europa-Parlamentets repræsentanter i Forligsudvalget for at forsøge at nå til enighed om et fælles udkast. Hvis der opnås enighed, forelægges kompromiset for Rådet og for Europa-Parlamentet til godkendelse.

Denne procedure kan sammenfattes således:

- Kommissionen forelægger Europa-Parlamentet og Rådet et forslag. Europa-Parlamentet afgiver udtalelse om forslaget.
- første behandling: Rådet udtaler sig om Kommissionens forslag og træffer afgørelse med hensyn til Parlamentets ændringer. Hvis Rådet godkender alle ændringer (eller der ikke er nogen ændringer), kan Rådet vedtage den pågældende retsakt. I alle andre tilfælde meddeler det Europa-Parlamentet en fælles holdning;
- anden behandling: Parlamentet udtaler sig om den fælles holdning inden for en frist på tre måneder:
 - Hvis Parlamentet er enig i den fælles holdning, er retsaken vedtaget i overensstemmelse med den fælles holdning.
 - Hvis Parlamentet forkaster den fælles holdning, anses den pågældende retsakt for ikke-vedtaget.
 - Hvis Parlamentet foreslår ændringer, fremsendes den således ændrede tekst til Rådet og Kommissionen, som afgiver udtalelse om disse ændringer. Godkender Rådet inden for en frist på tre måneder alle disse ændringer med kvalificeret flertal, anses retsaken for vedtaget i form af den således ændrede fælles holdning.

Rådet træffer enstemmig afgørelse om de ændringer fra Parlamentets side, som Kommissionen har afgivet negativ udtalelse om.

- Hvis der er uenighed mellem Parlamentet og Rådet, indkaldes der til møde i Forligsudvalget inden for en frist på seks uger.
- Forligsudvalget: Rådets medlemmer (eller deres repræsentanter) og et tilsvarende antal medlemmer af Parlamentet mødes for at forsøge at nå til enighed om et fælles udkast inden for en frist på seks uger efter indkaldelsen. Hvis der opnås enighed, skal Rådet og Parlamentet godkende det fælles udkast, de har udarbejdet, inden for en frist på yderligere seks uger fra denne godkendelse. Hvis der ikke opnås enighed, anses den foreslåede retsakt for ikke-vedtaget.

14. Det skal understreges, at det af ovenstående fremgår, at der ikke er fastsat frister i forbindelse med første behandling, medens der ved anden behandling og i forligsfasen er stramme tidsfrister, som kan betyde, at restakten ikke vedtages, hvis de ikke overholdes.
15. I de fleste tilfælde træffer Rådet afgørelse med kvalificeret flertal. Men i visse særlige tilfælde træffer det afgørelse med enstemmighed under hele forløbet af proceduren. Der afholdes tekniske treparts-møder og "triloger" mellem Rådet, Europa-Parlamentet og Kommissionen under første og anden behandling, samt inden Forligsudvalget mødes, for at tilnærme institutionernes modstridende synspunkter indbyrdes og gøre det lettere at nå til enighed, så man undgår mødet i Forligsudvalget (jf. den fælles erklæring fra maj 1999 om de praktiske regler for den nye procedure med fælles beslutningstagning). Denne trilog-mekanisme, der ikke er omhandlet i traktaterne, har gjort det muligt markant at nedsætte antallet af sager, der kræver møder i Forligsudvalget, og dermed at afkorte varigheden af lovgivningsproceduren.
16. I dag opnås der enighed ved første eller anden behandling i ca. 72% af det samlede antal sager med fælles beslutningstagning (ca. 32% ved første behandling og 40% ved anden behandling). Det er ofte de politisk mest følsomme sager, der behandles efter proceduren med fælles beslutningstagning, hvilket også er meningen med denne procedure. Det er dog ikke altid tilfældet. Somme tider når ret tekniske sager helt til proceduren med fælles beslutningstagning, og andre gange opnås der enighed ved første behandling selv i en politisk følsom sag, hvor en politisk prioritering eller tidspres gør sig gældende.

17. I forbindelse med regeringskonferencen i Nice havde Kommissionen foreslået at anvende proceduren med fælles beslutningstagning ved vedtagelse af alle retsakter af lovgivningsmæssig art. Selv om dette ikke kom til at gælde generelt, skete der på regeringskonferencen i Nice en udvidelse af anvendelsesområdet for proceduren med fælles beslutningstagning til en række yderligere områder.

Regeringskonferencen tilsluttede sig ikke et forslag for formandskabet, som gik ud på, at proceduren med fælles beslutningstagning skulle anvendes for en ny type forskrifter, "retsakter", der kun skulle omhandle fastlæggelse af EF-lovgivningens generelle principper, væsentligste elementer og mål, men derimod ikke de tekniske bestemmelser, der snarere skulle fremgå af forskrifter omfattet af en lettere procedure, som den lovgivende myndighed skulle fastlægge. Den lovgivende myndighed skulle fastlægge de generelle principper, de væsentligste elementer og målene i forbindelse med den pågældende lovgivning (jf. CONV 162/02, punkt 35 og 65.)

18. På samme regeringskonference havde formandskabet foreslået at indføre reglen om afstemning med kvalificeret flertal i visse af traktatens bestemmelser, hvor der opereres med fælles beslutningstagning kombineret med reglen om afstemning med enstemmighed, da man fandt, at kravet om enstemmighed i forbindelse med proceduren med fælles beslutningstagning måtte anses for at være et misforhold i institutionel henseende, der kunne bevirke, at proceduren med fælles beslutningstagning blev indholdsløs. Det drejede sig om artikel 18, stk. 2 (bestemmelser, der skal gøre det lettere at udøve borgernes ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område), artikel 42 (social tryghed for vandrende arbejdstagere), artikel 47, stk. 2 (adgang til at optage og udøve selvstændig erhvervsvirksomhed) og artikel 151, stk. 5 (kultur) i EF-traktaten. Konferencen fulgte kun formandskabets forslag for så vidt angår artikel 18, stk. 2.

b) Samarbejdsproceduren

19. Samarbejdsproceduren (artikel 252 i TEF) blev indført ved den europæiske fælles akt, så høringen af Parlamentet ville blive tillagt større vægt ved vedtagelsen af visse afgørelser, om end Rådet stadig havde det sidste ord. Amsterdam-traktaten har markant reduceret anvendelsesområdet for denne procedure, der i dag udelukkende anvendes på den økonomiske og monetære politiks område (artikel 99, stk. 5, artikel 102, stk. 2, artikel 103, stk. 2, og artikel 106, stk. 2, i TEF) (5 retsakter er vedtaget indtil dato).
20. Under denne procedure påvirker Europa-Parlamentets reaktion på Rådets fælles holdning direkte Rådets situation i juridisk henseende: hvis Parlamentet bifalder Rådets fælles holdning,

skal Rådet vedtage retsakten i overensstemmelse med sin fælles holdning. Hvis Parlamentet forkaster den fælles holdning, kan Rådet kun vedtage retsakten med enstemmighed. Hvis parlamentet foreslår ændringer, skal Kommissionen på ny behandle sit forslag under hensyn til disse ændringer; Rådet kan kun ændre det genbehandlede forslag med enstemmighed.

Samarbejdsproceduren kan sammenfattes således:

- Rådet fastlægger på forslag af Kommissionen og efter udtalelse fra Europa-Parlamentet en fælles holdning med kvalificeret flertal;
- Europa-Parlamentet kan:
 - enten bifalde den fælles holdning: i så fald vedtager Rådet den pågældende retsakt endeligt i overensstemmelse med den fælles holdning;
 - eller forkaste den: Rådet kan så kun vedtage den fælles holdning med enstemmighed;
 - eller foreslå ændringer: Kommissionen behandler på ny sit forslag under hensyn til de af Europa-Parlamentet foreslåede ændringer. Rådet vedtager det genbehandlede forslag med kvalificeret flertal; det kan kun ændre forslaget med enstemmighed.

21. På regeringskonferencen i Nice blev det drøftet, om samarbejdsproceduren skulle bortfalde. Selv om et flertal af delegationerne gik ind for, at den skulle bortfalde (de fleste ønskede, at den blev erstattet af høringsproceduren ud fra den betragtning, at de pågældende bestemmelser ikke var af lovgivningsmæssig art, medens et mindretal ønskede, at den blev erstattet af proceduren med fælles beslutningstagning), så endte det med, at Nice-traktaten ikke indførte nogen ændringer på dette punkt.

c) Proceduren med rådgivende udtalelse

22. I henhold til denne procedure skal Rådet anmode Europa-Parlamentet om en udtalelse vedrørende Kommissionens forslag. Efter at have behandlet denne udtalelse træffer Rådet afgørelse med kvalificeret flertal eller med enstemmighed. Rådet kan ændre det pågældende udkast til retsakt, hvis det finder Europa-Parlamentets forslag til ændringer berettigede, men Parlamentets udtalelse kan ikke forhindre, at retsakten vedtages, eller gennemtvinge

ændringer. Kommissionen kan også ændre sit forslag under hensyn til Europa-Parlamentets udtalelse, og i så fald kan Rådet kun ændre Kommissionens forslag ved en enstemmig afgørelse. Kommissionen spiller således en vigtig rolle i denne procedure, når Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal, hvad der som oftest er tilfældet. Denne procedure anvendes i dag inden for områder som den fælles landbrugspolitik (artikel 37, stk. 3, i TEF), liberalisering af tjenesteydelser (artikel 52, stk. 1, i TEF) eller konkurrence (artikel 83 i TEF).

d) Proceduren med samstemmende udtalelse

23. Denne procedure blev indført ved traktaten om Den Europæiske Union med henblik på en række tilfælde, som man fandt ikke kunne være omfattet af fælles beslutningstagning, men hvor man ikke desto mindre ønskede, at Europa-Parlamentet fik en vigtig rolle. Det drejer sig for eksempel om vedtagelse af forordningerne vedrørende strukturfondene og Samhørighedsfonden (artikel 161 i TEF), bestemmelser vedrørende den ensartede valgmode (artikel 190, stk. 4, i TEF) eller ændringer af Den Europæiske Centralbanks statut (artikel 107, stk. 5, i TEF).

Samstemmende udtalelse kræver, at Rådet og Parlamentet er enige om den tekst, der skal vedtages, idet Rådet ikke kan vedtage en retsakt, uden at Parlamentet har afgivet en udtalelse, der bifalder den pågældende retsakt. Hvis der foreligger en negativ udtalelse, kan Rådet ikke vedtage retsaksen.

24. Amsterdam-traktaten og Nice-traktaten har betydet en forøgelse af de tilfælde, hvor denne procedure anvendes. I nogle tilfælde træffer Rådet afgørelse med kvalificeret flertal, i andre med enstemmighed.

B. Beslutningsprocedurerne i de enkelte institutioner

a) Rådet

25. Rådet træffer afgørelser med simpelt flertal, med kvalificeret flertal eller med enstemmighed.
26. Reglen om simpelt flertal betyder, at et flertal af Rådets medlemmer skal stemme for vedtagelse af en afgørelse (i øjeblikket 7 ud af 15). Denne afstemningsregel er den generelle retsregel i EF-traktaten, hvilket vil sige, at hvis der ikke er nævnt en specifik afstemningsregel i traktaten, så gælder reglen om simpelt flertal. I praksis anvendes simpelt flertal dog især ved

afgørelser vedrørende procedure, eftersom traktaten i de fleste tilfælde specifikt foreskriver enten kvalificeret flertal eller enstemmighed ved vedtagelse af afgørelser af lovgivningsmæssig art.

27. Reglen om enstemmighed betyder, at alle Rådets medlemmer skal stemme for den pågældende afgørelse, hvilket vil sige, at hvert medlem af Rådet har én stemme og vetoet. At et medlem undlader at stemme, hindrer ikke enstemmighed.
28. Med reglen om kvalificeret flertal er der indført en vægtning af hvert enkelt rådsmedlems indflydelse på beslutningsprocessen, navnlig ud fra medlemmets demografiske vægt. Reglen betyder, at et antal medlemmer af Rådet kan blive nedstemt ved en afstemning. Vægtningen går fra de 10 stemmer, der er tildelt Tyskland, Det Forenede Kongerige, Frankrig og Italien, til de 2 stemmer, der er tildelt Luxembourg. Afgørelserne er vedtaget, hvis de opnår 62 stemmer¹. Hvis et medlem undlader at stemme, svarer det til at stemme imod.

Når der ikke træffes afgørelse på grundlag af et forslag fra Kommissionen, skal de 62 stemmer repræsentere mindst ti medlemmer af Rådet.

Nice-traktaten ændrer den nugældende vægtning af stemmerne samt de tærskler, der kræves for at opnå kvalificeret flertal. Nyt i denne traktat er også, at stemmerne for vedtagelse af en afgørelse skal være udtryk for, at mindst flertallet af Rådets medlemmer stemmer for, når der træffes afgørelse på grundlag af et forslag fra Kommissionen, og at to tredjedele stemmer for i andre tilfælde. Traktaten indebærer også, at et medlem af Rådet kan kræve, at det kontrolleres, at det kvalificerede flertal repræsenterer mindst 62% af Unionens samlede befolkning. Hvis det viser sig, at denne betingelse ikke er opfyldt, er den pågældende afgørelse ikke vedtaget.

29. I henhold til EØF-traktaten traf Rådet afgørelse med enstemmighed i de fleste tilfælde. Men i forbindelse med de forskellige revisioner af traktaten er reglen om enstemmighed efterhånden blevet erstattet af reglen om kvalificeret flertal. På nuværende tidspunkt er reglen om kvalificeret flertal blevet den afstemningsregel, der opereres med på en stor del af de områder, der hører under EF-traktaten. Enstemmighed er stadig reglen navnlig for bestemmelser af "forfatningsretlig" art (dvs. de bestemmelser, hvor det udtrykkeligt er fastsat i traktaten, at medlemsstaterne vedtager en afgørelse i overensstemmelse med deres respektive forfatningsmæssige procedurer) eller af "næsten-forfatningsretlig" art (f.eks.

¹ Jf. også Rådets afgørelse af 1. januar 1995, det såkaldte "Ioannina-kompromis", om ændring af Rådets afgørelse af 29. marts 1994 om Rådets vedtagelse af afgørelser, som skal vedtages med kvalificeret flertal.

udvalgsproblematik, Domstolens statut), samt for visse bestemmelser, der vedrører områder, som er politisk følsomme for en eller flere medlemsstater eller for iværksættelse af nye politikker (artikel 308).

30. Reglen om enstemmighed betragtes almindeligvis som en garanti for, at alle medlemsstaterne har tilsluttet sig de afgørelser, Rådet har vedtaget. På den anden side er det et faktum, at reglen om kvalificeret flertal fremmer processen: det forhold, at ethvert medlem af Rådet risikerer at blive nedstemt ved en eventuel afstemning, tilskynder delegationerne til at indgå kompromiser. At en retsakt vedtages endeligt med enstemmighed kan derfor være vildledende, for der var måske ikke opnået enstemmighed, hvis ikke udsigten til at komme i mindretal havde ansporet til at udvise smidighed. Reglen om kvalificeret flertal betyder desuden, at Kommissionen får en mere betydningsfuld rolle i lovgivningsprocessen. For medens Kommissionen kan ændre sit forslag under hele processens forløb, kan Rådet kun ændre forslaget ved en enstemmig afgørelse.
31. Den gradvise overgang fra enstemmighed til kvalificeret flertal er generelt blevet anset for nødvendig for, at beslutningsprocessen i en udvidet europæisk union fortsat kan fungere effektivt. For at lette overgangen fra enstemmighed til kvalificeret flertal på politisk følsomme områder er der blevet foreslået forskellige mellemløsninger mellem enstemmighed og kvalificeret flertal (udvidet kvalificeret flertal eller superkvalificeret flertal).

b) Europa-Parlamentet

32. Ifølge den generelle regel i traktaten "træffer Europa-Parlamentet sine afgørelser med absolut flertal af de afgivne stemmer", medmindre andet er fastsat i traktaten (artikel 198 i TEF). Sådan som det også gælder for Rådet - jf. artikel 205, stk. 1, i TEF - går denne regel forud for enhver anden bestemmelse i den afledte ret (f.eks. institutionernes forretningsorden). Hvis der i den enkelte bestemmelse i traktaten ikke udtrykkelig er fastsat et bestemt flertal, skal Parlamentet altså træffe sine afgørelser med absolut flertal af de afgivne stemmer. Denne grundregel anvendes analogt i forbindelse med anden søjle (artikel 28, stk. 1, i TEU) og tredje søjle (artikel 41, stk. 1, i TEU).
33. I medfør af artikel 192 i EF-traktaten deltager Europa-Parlamentet i vedtagelse af fællesskabsakter, idet det udøver sine beføjelser i henhold til proceduren med fælles beslutningstagning

(artikel 251 i TEF) og samarbejdsproceduren (artikel 252 i TEF) samt afgiver samstemmende udtalelser¹ og rådgivende udtalelser.

34. På lovgivningsområdet er der i traktaten som afvigelse fra de generelle regler fastsat specifikke flertal i følgende tilfælde:

- i) Retsakt vedrørende valg af medlemmer af Europa-Parlamentet ifølge en ensartet fremgangsmåde (et flertal af Europa-Parlamentets medlemmer: artikel 190, stk. 4, i TEF);
- ii) I forbindelse med proceduren med fælles beslutningstagning (artikel 251 i TEF) og samarbejdsproceduren (artikel 252 i TEF) træffer Parlamentet afgørelse med absolut flertal blandt sine medlemmer, når det:
 - forkaster Rådets fælles holdning
 - foreslår ændringer til Rådets fælles holdning.

(Jf. ligeledes fodnote 1 på side 17, hvor de specifikke flertal i forbindelse med budgetproceduren er anført).

III. BUDGETPROCEDUREN²

a) Proceduren og klassifikationen af udgifterne

35. Artikel 272 er den bestemmelse i EF-traktaten, der indeholder de formelle regler for proceduren for udarbejdelsen af EU's budget. Men på nuværende tidspunkt afspejler denne artikel (der praktisk talt ikke er blevet ændret siden revisionen i 1975) kun til dels, hvordan proceduren, der har gennemgået en radikal udvikling i forbindelse med en lang række interinstitutionelle aftaler, fungerer i praksis.

I disse interinstitutionelle aftaler er Europa-Parlamentet gået med til at begrænse sine beføjelser ved at acceptere en række restriktioner (kapitler, lofter, underlofter) til gengæld for et bedre samarbejde i forbindelse med budgetproceduren. De to første interinstitutionelle aftaler (1988 og 1992) blev indgået samtidig med, at lofterne for egne indtægter blev hævet med henblik på at kunne iværksætte nye fællesskabspolitikker. Den interinstitutionelle aftale af 1999, som var en følge af beslutninger, der blev truffet af Det Europæiske Råd i Berlin, medførte, at loftet for egne indtægter blev hævet.

¹ I ét enkelt tilfælde (artikel 7 i TEU) skal Parlamentet vedtage en samstemmende udtalelse med et flertal på to tredjedele af de afgivne stemmer og et flertal af sine medlemmer.

² Spørgsmålene vedrørende EU's budget er omhandlet i bidraget fra Carnero Gonzales (dok. CONV 38/02).

36. Det forholder sig sådan, at Parlamentet, Rådet og Kommissionen siden 1988 har undertegnet tre interinstitutionelle aftaler om budgetdisciplin og forbedring af budgetproceduren. Disse tre aftaler var ledsaget af flerårige finansielle overslag, der fastlagde lofter over udgifterne for de enkelte sektorer, som de tre institutioner forpligtede sig til at respektere under den årlige budgetprocedure.
37. Den sidste af disse aftaler er fortsat gældende ("Berlin-aftalen"). Den fastlægger de finansielle overslag for perioden 2000 til 2006 og har endvidere kodificeret en lang række procedurer og regler, der fandtes rundt omkring i forskellige aftaler og erklæringer, og som vedrører det interinstitutionelle samarbejde, klassifikationen af udgifterne, henvisning til finansielle bestemmelser i retsakter, krav om retsgrundlag for at begrunde en udgift og budgetmæssige bestemmelser vedrørende den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik (FUSP).
38. Budgetproceduren indledes med, at Kommissionen forelægger et foreløbigt budgetforslag. Det bliver derefter gennemgået af Rådet og Parlamentet under to behandlinger. Det element, som er årsag til, at proceduren er meget kompleks, er klassifikationen som obligatoriske udgifter (OU) og i ikke-obligatoriske udgifter (IOU).
39. Parlamentets beslutningskompetence er helt forskellig alt efter, om der er tale om den ene eller den anden del af budgettet. Mens det i forbindelse med ikke-obligatoriske udgifter med visse indstrækninger har det sidste ord, er dets beføjelser i forbindelse med obligatoriske udgifter nærmest begrænset til en begrundet udtalelse. I praksis skyldes udvidelsen af Parlamentets budgetbeføjelser i højere grad, at procentdelen af ikke-obligatoriske udgifter i budgettet er steget, end at proceduren er blevet ændret (i løbet af 20 år er IOU steget fra knap 20% af budgettet til over 50% af bevillingerne; udgifterne på landbrugsområdet udgør hovedparten af de OU og de er ikke underlagt Parlamentets kontrol).
40. Betydningen af klassifikationen af udgifterne fører til, at man må rejse spørgsmålet om karakteren af denne skelnen mellem de to typer bevillinger. I artikel 272 hedder det om de obligatoriske udgifter, at det er "udgifter, der nødvendigt følger af traktaten eller af retsakter udstedt i henhold til denne". Det betyder, at der er tale om uundgåelige udgifter, hvis afholdelse udgør en ret for tredjeparter, hvad enten der er tale om landmænd, der nyder godt af garanterede priser, eller tredjelande, der er knyttet til EU gennem internationale aftaler. De ikke-obligatoriske udgifter skulle så være bevillinger, som det er muligt at inddrage, og i forbindelse med hvilke budgetmyndigheden har vide beskatningsmæssige skønsmålinger.

41. I virkeligheden er det langt mindre præcist, og klassifikationen af udgifter i den ene eller den anden kategori har altid givet anledning til konflikter mellem budgetmyndighedens to parter. I øvrigt kan en række tilfælde bruges som eksempel på, hvor vanskeligt det er at foretage en sådan skelnen. Landbrugspolitikken har udviklet sig, og bevillingerne hertil finansierer aktiviteter, hvor det af og til kan være svært at se, at de er af "obligatorisk" karakter (f.eks. braklægningsforanstaltningerne eller den direkte støtte). Derimod er tjenestemændenes lønninger altid blevet anset for ikke-obligatoriske udgifter, selv om der foreligger en egentlig juridisk forpligtelse til at udbetale dem.
42. Den interinstitutionelle aftale af 1999 definerer på ny - med formuleringer, der minder meget om traktatens - de obligatoriske udgifter som de udgifter, som budgetmyndigheden skal opføre på budgettet i henhold til en retlig forpligtelse indgået i overensstemmelse med traktaterne eller retsakter udstedt i henhold til disse. I aftalen stadfæstes status quo for så vidt angår tidligere budgetposter. For så vidt angår nye budgetposter eller budgetposter, hvis retsgrundlag er blevet ændret, fastslås det heri, at det foreløbige forslag til budget skal indeholde et forslag til klassifikation. Hvis denne klassifikation ikke bliver accepteret, behandler Parlamentet og Rådet klassifikationen af den pågældende budgetpost på grundlag af aftalens bilag IV, der indeholder en klassifikation af udgiftsområderne i de finansielle overslag.
43. Ud over sin beføjelse til at ændre budgetforslaget kan Parlamentet ligeledes forkaste det samlede budgetforslag (det er sket ved tre lejligheder) og anmode om at få forelagt et nyt forslag. Det er i øvrigt Parlamentets formand, der afslutter proceduren ved at konstatere, at

budgettet er endeligt vedtaget, og at der er indgået en aftale med Rådet.¹

b) Interinstitutionelt samarbejde

44. Det mest slående element i proceduren er bestræbelserne på at nå frem til en aftale mellem budgetmyndighedens to parter, hvilket Domstolen ved flere lejligheder har fremhævet.
45. Den interinstitutionelle aftale af 6. maj 1999 har kodificeret og systematiseret de interinstitutionelle samrådsmekanismer, der er udviklet siden 80'erne med henblik på at gøre det nemmere for budgetmyndighedens to parter at nå til enighed.
46. I henhold til aftalen indføres der en samrådsprocedure, som, allerede inden Kommissionen har vedtaget det foreløbige budgetforslag, hvert år indledes med et "treparts møde" med henblik på at drøfte de mulige prioriteter for budgettet for det kommende regnskabsår.
47. Den grundlæggende mekanisme i systemet er trepartsmøderne, hvori delegationer fra de tre institutioner, der ledes af henholdsvis formanden for Rådet (budget), formanden for Europa-Parlamentets budgetudvalg og det medlem af Kommissionen, som er ansvarlig for budgettet, deltager.

¹ I forbindelse med budgetproceduren fastlægges det i traktaten, at Parlamentet:

- med et flertal af sine medlemmers stemmer har ret til at ændre budgetforslaget (artikel 272, stk. 4, andet afsnit);
- med et flertal af sine medlemmers stemmer og med tre femtedele af de afgivne stemmer kan ændre eller forkaste Rådets modifikationer af de af Europa-Parlamentet foretagne ændringer og derved vedtage budgettet (artikel 272, stk. 6);
- når vægtige grunde taler herfor med et flertal af sine medlemmers stemmer og med to tredjedele af de afgivne stemmer kan forkaste budgetforslaget og begære, at et nyt forslag forelægges det. (artikel 272, stk. 8);
- med et flertal af sine medlemmers stemmer og med tre femtedele af de afgivne stemmer efter aftale med Rådet kan fastsætte en ny maksimalsats for forhøjelse af de ikke-obligatoriske udgifter i forhold til udgifter af samme art i det løbende regnskabsår (artikel 272, stk. 9, femte afsnit);
- såfremt budgettet ikke er vedtaget ved regnskabsårets begyndelse, med et flertal af sine medlemmers stemmer og med tre femtedele af de afgivne stemmer kan træffe en afvigende afgørelse i forhold til Rådets for så vidt angår tilladelsen til ikke-obligatoriske udgifter, der overstiger en tolvtedel af det foregående regnskabsårs bevillinger (artikel 273, stk. 3).

Der afholdes tre treparts møder i løbet af budgetproceduren:

- under Rådets udarbejdelse af sit budgetforslag, hvorefter der er et samrådsmøde,
- inden Europa-Parlamentets førstebehandling (på dette treparts møde drøfter institutionerne ligeledes situationen med hensyn til gennemførelsen af det løbende budget)
- efter Europa-Parlamentets førstebehandling for at forberede det andet samrådsmøde, der finder sted dagen før Rådets andenbehandling.

48. Som nævnt er det Parlamentet, som har det sidste ord med hensyn til ikke-obligatoriske udgifter, men det betyder ikke, at det står det frit at opføre et hvilket som helst beløb på budgettet. Det er begrænset af en "maksimalsats for forhøjelser" (artikel 272 i TEF). Der er en tale om en statistisk angivelse, som Kommissionen har udregnet.

De fastlagte mekanismer med henblik på forlig mellem institutionerne (treparts møder) har i det store hele fungeret godt. Rådet og Europa-Parlamentet er på trods af alvorlige vanskeligheder i forbindelse med visse finansieringer de seneste år (Kosovo, Serbien, Afghanistan) ved konsensus nået til enighed om budgettet, efter at hver institution har opnået finansiering af sine prioriteter.

49. I løbet af 80'erne har fastsættelsen af maksimalsatsen til stadighed givet anledning til konflikter mellem Parlamentet og Rådet. Vedtagelsen af flerårige finansielle oversigter siden 1988 har radikalt ændret fremgangsmåden i forbindelse hermed. Den interinstitutionelle aftale fra 1988, der blev fulgt af to andre, har givet mulighed for en betydelig forøgelse af Fællesskabet udgifter inden for visse sektorer (først og fremmest strukturfondene -IOU) samtidig med, at den sikrede budgetdisciplinen på andre områder (udgifterne på landbrugsområdet).¹
50. Metoden med de finansielle overslag, der forpligter de tre institutioner til at overholde de årlige lofter for hvert udgiftsområde, har medført, at problemstillingen vedrørende maksimalsatsen for forhøjelse er trådt i anden række. Siden 1988 er den ofte blevet overskredet på grundlag af en eksplicit aftale mellem Parlamentet og Rådet, jf. artikel 272, stk. 9, femte afsnit.

¹ Landbrugsretningslinjerne har effektivt bremset den kraftige vækst i udgifterne på landbrugsområdet i 80'erne. Det bør bemærkes, at der er tale om OU og altså således udgifter, der ikke er berørt af maksimalsatsen for forhøjelse.

c) **Lovgivningsproceduren og budgetproceduren**

51. Den interinstitutionelle aftale af 1999 (som også gentager de hidtidige bestemmelser) indfører begrænsninger med hensyn til fristelsen til at anvende budgetproceduren til lovgivningsmæssige formål. Det fastsættes således heri, at anvendelsen af bevillinger, som er opført på budgettet med henblik på fællesskabsforanstaltninger, er betinget af forudgående vedtagelse af en basisretsakt. En "basisretsakt" er en retsakt henhørende under den afledte ret, der udgør retsgrundlaget for en fællesskabsforanstaltning og for afholdelsen af den hertil svarende udgift på budgettet. Ifølge aftalen skal denne retsakt have form af en forordning, et direktiv eller en afgørelse. Henstillinger og udtalelser samt resolutioner og erklæringer er ikke basisretsakter.
52. Der er dog en række undtagelser fra denne regel: bevillinger til pilotprojekter af eksperimentel karakter, bevillinger til foranstaltninger til forberedelse af fremtidige fællesskabsforanstaltninger, bevillinger til foranstaltninger af punktuelt eller varigt karakter, som Kommissionen gennemfører i medfør af de opgaver, der følger af dens prærogativer på det institutionelle plan (der er opregnet på en udførlig liste knyttet til aftalen som bilag) samt bevillinger til driften af de enkelte institutioner.
53. Det andet aspekt af forholdet mellem budgetproceduren og lovgivningsproceduren vedrører den indgriben i opstillingen af budgettet, som skyldes, at der i retsakter fastsættes beløb vedrørende finansieringen.
54. Det første forsøg på at løse problemet var i forbindelse med Maastricht-traktaten, hvor artikel 270 blev tilføjet: "For at sikre budgetdisciplinen fremsætter Kommissionen ingen forslag til fællesskabsretsakter, ændrer ikke sine forslag og vedtager ingen gennemførelsesforanstaltninger, der kan have betydelig indvirkning på budgettet, uden at afgive forsikring om, at forslaget eller foranstaltningen kan finansieres inden for rammerne af Fællesskabets egne indtægter efter de bestemmelser, som Rådet har fastsat i henhold til artikel 269."
55. Aftalen af 1999 (hvori de hidtidige bestemmelser ligeledes gentages) behandler samspillet mellem to de procedurer som en reaktion på tendensen til at fastsætte rammebeløb i retsakter, idet der skelnes mellem de retsakter, der vedtages ved fælles beslutningstagning, og de øvrige.
56. Retsakter vedrørende flerårige programmer vedtaget efter den fælles beslutningsprocedure omfatter en bestemmelse, hvori den lovgivende myndighed fastlægger finansieringsrammen for programmets samlede varighed. Dette "beløb, som skønnes nødvendigt", udgør det primære referencegrundlag for budgetmyndigheden under den årlige budgetprocedure.

Institutionerne forpligter sig til ikke at afvige fra dette beløb, med mindre der foreligger nye forhold, der skal begrundes særskilt.

57. Denne bestemmelse finder ikke anvendelse på retsakter, der ikke vedtages efter den fælles beslutningsprocedure. Et finansielt referencegrundlag vil blot være af illustrerende karakter og ikke være bestemmende for budgetmyndighedens beføjelser.

IV. IDÉER TIL OVERVEJELSE

58. Beskrivelsen af lovgivningsprocedurerne og budgetproceduren ovenfor viser, hvor komplekse disse procedurer er. Under drøftelserne på plenarmøder er der givet udtryk for et stærkt ønske om en forenkling af beslutningsprocesserne og om, at de skal være mere forståelige. Følgende idéer kunne bl.a. tages op til nærmere overvejelse:

a) For så vidt angår lovgivningsprocedurerne:

- i) Man kan undersøge, hvordan antallet af lovgivningsprocedurer, der er fastsat i traktaten, kan nedbringes.
For eksempel kan man undersøge muligheden for at udvide proceduren med fælles beslutningstagning til også at omfatte retsakter, der skal vedtages med kvalificeret flertal (og også at lade den træde i stedet for samarbejdsproceduren).
- ii) Man kan undersøge muligheden for at forenkle en række procedurer. For eksempel kan man i forbindelse med proceduren med fælles beslutningstagning undersøge, hvilke forbedringer og forenklinger der kan foretages, navnlig for så vidt angår den måde, som Forligsudvalget fungerer på.
- iii) Man kan undersøge, om affattelsen af visse bestemmelser i traktaterne, der beskriver lovgivningsprocedurerne, kan forenkles.

b) For så vidt angår budgetproceduren:

- i) Man kan undersøge, om traktaten ikke bør ændres med henblik på at afspejle praksis, idet de interinstitutionelle samrådsmekanismer, der er kodificeret i aftalen fra 1999, bl.a. skal nævnes.

- ii) Man kan rejse spørgsmålet, om man bør afskaffe sondringen mellem obligatoriske og ikke-obligatoriske udgifter. Hvis man overvejer at afskaffe denne sontring, skal man tage stilling til, hvilken procedure der skal gælde for de samlede udgifter.
- iii) Man kan undersøge, om det ville være en forenkling at lade proceduren med fælles beslutningstagning træde i stedet for budgetproceduren.

Det kan i den sammenhæng undersøges, om budgetproceduren i USA kan bruges som eksempel med henblik på at forenkle og skabe øget åbenhed om de politiske beslutninger, der fører til vedtagelsen af EU's budget.

59. Det er indlysende, at der er sammenhæng mellem dels forenklingen af lovgivningsprocessen og dels forenklingen af de retlige instrumenter, som er en følge af denne proces. Således bør de spørgsmål, der rejses i sidste del af dok. CONV 162/02 "De retlige instrumenter: det nuværende system", undersøges samtidig med og af den samme arbejdsgruppe som de spørgsmål, der stilles ovenfor. Disse spørgsmål vil blive uddybet, suppleret eller erstattet af andre i en ny udgave af dette dokument, der vil blive udarbejdet med henblik på at afspejle de spørgsmål, der bliver taget op på konventets plenarmøde den 12.-13. september.

Klassificering af procedurerne i EF-traktaten på grundlag af afstemningsreglerne i Rådet, Parlamentets deltagelse og høring af institutioner og organer¹

- Kvalificeret flertal med fælles beslutningstagning (*f.eks. artikel 12*)
- Kvalificeret flertal med fælles beslutningstagning og høring af Revisionsretten (*f.eks. artikel 280, stk. 4*)
- Kvalificeret flertal med fælles beslutningstagning og høring af ØSU (*f.eks. artikel 172, stk. 2*)
- Kvalificeret flertal med fælles beslutningstagning og høring af ØSU og Regionsudvalget (*f.eks. artikel 175, stk. 1*)
- Kvalificeret flertal med samarbejde (*f.eks. artikel 99, stk. 5*)
- Kvalificeret flertal med samarbejde og høring af ECB (*f.eks. artikel 106*)
- Kvalificeret flertal med samstemmende udtalelse fra Parlamentet (*f.eks. artikel 107, stk. 5*)
- Kvalificeret flertal og almindelig høring af Parlamentet (*f.eks. artikel 37, stk. 2*)
- Kvalificeret flertal med almindelig høring af Parlamentet og høring af ØSU (*f.eks. artikel 172, stk. 1*)
- Kvalificeret flertal med almindelig høring af Parlamentet og høring af ØSU, Regionsudvalget og Beskæftigelsesudvalget (*f.eks. artikel 128, stk. 2, i EF-traktaten*)
- Kvalificeret flertal uden Parlamentets medvirken (*f.eks. artikel 26*)
- Kvalificeret flertal uden Parlamentets medvirken, med høring af ECB (*f.eks. artikel 59*)
- Kvalificeret flertal uden Parlamentets medvirken, med høring af ECB og Det Økonomiske og Finansielle Udvalg (*f.eks. artikel 114, stk. 3*)
- Kvalificeret flertal uden Parlamentets medvirken, med høring af ØSU (*f.eks. artikel 75*)
- Enstemmighed med fælles beslutningstagning (*f.eks. artikel 42*)
- Enstemmighed med fælles beslutningstagning og med høring af Regionsudvalget (*f.eks. artikel 151, stk. 5, første led*)
- Enstemmighed med samstemmende udtalelse fra Parlamentet (*f.eks. artikel 300, stk. 3*)

¹ Visse særlige procedurer (f.eks. vedtagelse af budgettet, decharge, enkelte udnævnelser) er ikke medtaget i denne fortegnelse.

- Enstemmighed med samstemmende udtalelse fra Parlamentet (med kvalificeret flertal) på grundlag af et forslag fra Parlamentet (*artikel 190, stk. 4*)
 - Enstemmighed med samstemmende udtalelse fra Parlamentet og høring af ECB (*f.eks. artikel 105, stk. 5*)
 - Enstemmighed med samstemmende udtalelse fra Parlamentet og høring af ØSU og Regionsudvalget (*f.eks. artikel 161*)
 - Enstemmighed med almindelig høring af Parlamentet (*f.eks. artikel 19, stk. 1*)
 - Enstemmighed med almindelig høring af Parlamentet og høring af Revisionsretten (*f.eks. artikel 279*)
 - Enstemmighed med almindelig høring af Parlamentet og høring af ECB (*f.eks. artikel 111, stk. 1*)
 - Enstemmighed med almindelig høring af Parlamentet og høring af ØSU (*f.eks. artikel 157, stk. 3*)
 - Enstemmighed med almindelig høring af Parlamentet og høring af ØSU og Regionsudvalget (*f.eks. artikel 175, stk. 2*)
 - Enstemmighed uden Parlamentets medvirken (*f.eks. artikel 88, stk. 2*)
 - Enstemmighed uden Parlamentets medvirken, med høring af ECB (*f.eks. artikel 123, stk. 5*)
 - Enstemmighed uden Parlamentets medvirken, med høring af ØSU (*f.eks. artikel 144*)
-

BESLUTNINGSPROCEDURER I EF-TRAKTATEN OPSTILLET UD FRA
RETSGRUNDLAGET¹

Afstemning med kvalificeret flertal i Rådet med fælles beslutningstagning

- Regler, der forbyder al forskelsbehandling på grundlag af nationalitet. Artikel 12.
- Arbejdskraftens frie bevægelighed. Artikel 40.
- Etableringsret. Artikel 44.
- Samordning af love eller administrativt fastsatte bestemmelser, der indeholder særlige regler for statsborgere fra andre medlemsstater med hensyn til udøvelse af etableringsretten. Artikel 46, stk. 2.
- Etableringsret for selvstændig erhvervsvirksomhed. Artikel 47, stk. 2, sidste punktum.
- Tjenesteydelser. Artikel 55.
- Fælles regler for international transport til eller fra en medlemsstats område eller gennem en eller flere medlemsstats områder; betingelser for, at ikke-hjemmehørende transportvirksomheder kan levere transportydelser i en medlemsstat; foranstaltninger til forbedring af transportsikkerheden. Artikel 71, stk. 1.
- Udvidelse af de procedureregler, der er fastsat i artikel 71, stk. 1, til sø- og luftfart. Artikel 80, stk. 2.
- Harmoniseringsforanstaltninger vedrørende det indre marked. Artikel 95, stk. 1.
- Tilskyndelsesforanstaltninger på beskæftigelsesområdet. Artikel 129 (ny).
- Toldsamarbejde. Artikel 135 (ny).
- Arbejdsmiljø og arbejdsvilkår; arbejdstagernes sikkerhed og sundhed, information og høring af arbejdstagerne; integration af personer, der er udstødt; lige muligheder og ligebehandling; foranstaltninger til fremme af samarbejde ved bekæmpelse af social udstødelse. Artikel 137, stk. 1 og 2.
- Social- og arbejdsmarkedspolitik (lige muligheder, ligebehandling og ligeløn) Artikel 141.
- Gennemførelsesbestemmelser vedrørende Den Europæiske Socialfond. Artikel 148.
- Uddannelse. Artikel 149, stk. 4 (undtagen henstillinger).
- Erhvervsuddannelse (foranstaltninger, som kan bidrage til virkeliggørelse af målene i artikel 150). Artikel 150, stk. 4.
- Folkesundhed (minimumsstandarder for kvaliteten og sikkerheden af organer, foranstaltninger på veterinær- og plantesundhedsområdet, der direkte har til formål at beskytte folkesundheden). Artikel 152, stk. 4, litra a) og b).
- Tilskyndelsesforanstaltninger med henblik på beskyttelse og forbedring af folkesundheden. Artikel 152, stk. 4, litra c).
- Forbrugerbeskyttelse. Artikel 153, stk. 4.
- Transeuropæiske net, retningslinjer. Artikel 156, stk. 1.
- Andre foranstaltninger vedrørende de transeuropæiske net. Artikel 156.
- Gennemførelsesbeslutninger vedrørende EFRU. Artikel 162.
- Rammeprogram for forskning. Artikel 166.
- Vedtagelse af de i artikel 167, 168 og 169 omhandlede bestemmelser - forskning. Artikel 172.
- Miljø (fællesskabsaktioner med henblik på at gennemføre målene i artikel 174). Artikel 175, stk. 1.

¹ Ændringer i henhold til Nice-traktaten er angivet med fed skrift og kursiv.

- Handlingsprogrammer på andre områder vedrørende miljø. Artikel 175, stk. 3.
- Udviklingssamarbejde. Artikel 179.
- ***Statutten for og reglerne for finansiering af politiske partier på europæisk plan. Artikel 191.***
- Generelle principper for åbenhed. Artikel 255, stk. 2 (ny).
- Bekæmpelse af svig, der skader Fællesskabets finansielle interesser. Artikel 280, stk. 4.
- Statistikker. Artikel 285, stk. 1.
- Oprettelse af en uafhængig kontrolinstans for databeskyttelse. Artikel 286, stk. 2.

Afstemning med kvalificeret flertal i Rådet med almindelig høring

- Bemyndigelse til at iværksætte et tættere samarbejde. Artikel 11, stk. 2.
- Den fælles landbrugspolitik. Artikel 37, stk. 3.
- Liberalisering af tjenesteydelser. Artikel 52, stk. 1.
- Opstilling af en liste over de tredjelande, der skal udstede visum, eller som er fritaget for dette krav, og fastlæggelse af en ensartet udformning af visa. Artikel 67, stk. 3.
- Vedtagelse af konkurrenceregler. Artikel 83.
- Vedtagelse af forordninger vedrørende statsstøtte. Artikel 89.
- Anvendelse af bestemmelserne i protokollen vedrørende uforholdsmæssigt store underskud. Artikel 104, stk. 14, sidste afsnit.
- Ændring af visse bestemmelser i protokollen vedrørende statutten for ESCB og ECB. Artikel 107, stk. 6.
- Grænser og vilkår med hensyn til ECB's mulighed for at pålægge bøder. Artikel 110, stk. 3.
- Afgørelse om overgangen til tredje fase af ØMU'en. Artikel 121, stk. 3 og 4, foruden EMI's beretning og efter en vurdering foretaget af Rådet.
- Afgørelse om, at en stat, der står uden for den fælles valuta, kan deltage. Artikel 122, stk. 2.
- Fastlæggelse af retningslinjer, som medlemsstaterne skal tage hensyn til i deres egen beskæftigelsespolitik, på grundlag af Det Europæiske Råds konklusioner. Artikel 128, stk. 2.
- Særprogrammer for forskning. Artikel 166, stk. 4.
- Forskning, oprettelse af fællesforetagender. Artikel 172, stk. 1.
- ***Økonomisk, finansielt og teknisk samarbejde med tredjelande. Artikel 181 A.***
- Udfærdigelse af vedtægten for tjenestemænd i De Europæiske Fællesskaber og af ansættelsesvilkårene for Fællesskabernes øvrige ansatte. Artikel 283.
- Vedtagelse af foranstaltninger til fordel for regionerne i den yderste periferi. Artikel 299, stk. 2.
- Undertegnelse, foreløbig anvendelse og suspension af anvendelsen af internationale aftaler. Artikel 300, stk. 2, første afsnit.
- Vedtagelse af bestemmelser vedrørende ESCB-statutten. Artikel 42 i protokollen om statutten for ESCB og ECB.

Afstemning med kvalificeret flertal i Rådet med samarbejde

- Multilateral overvågning. Artikel 99, stk. 5.
- Gennemførelse af forbuddet mod privilegeret adgang. Artikel 102, stk. 2.
- Gennemførelse af forbuddet mod at påtage sig forpligtelser og give mulighed for at foretage overtræk. Artikel 103, stk. 2.
- Foranstaltninger med henblik på at harmonisere den pålydende værdi og de tekniske specifikationer for mønter. Artikel 106, stk. 2.

Afstemning med kvalificeret flertal i Rådet med samstemmende udtalelse

- Ændring af protokollen vedrørende statuten for ESCB og ECB på grundlag af en henstilling fra ECB. Artikel 107, stk. 5.

Afstemning med kvalificeret flertal i Rådet uden Parlamentets medvirken

- Fastsættelse af toldsatterne i den fælles toldtarif. Artikel 26.
- Undtagelse af visse aktiviteter i en medlemsstat fra anvendelsesområdet for bestemmelserne vedrørende etableringsret. Artikel 45, stk. 2.
- Udvidelse af anvendelsen af bestemmelserne vedrørende tjenesteydelser til at omfatte statsborgere i et tredjeland, der er bosat inden for Fællesskabet. Artikel 49, stk. 2.
- Vedtagelse af foranstaltninger vedrørende kapitalbevægelser til eller fra tredjelande. Artikel 57, stk. 2, første punktum.
- Vedtagelse af strengt nødvendige beskyttelsesforanstaltninger, hvis kapitalbevægelser til eller fra tredjelande under ganske særlige omstændigheder medfører alvorlige vanskeligheder for ØMU'en. Artikel 59.
- Vedtagelse af hasteforanstaltninger med hensyn til kapitalbevægelser og betalinger. Artikel 60, stk. 1.
- Beslutning om, at en medlemsstat skal ændre eller ophæve ensidige foranstaltninger over for et tredjeland med hensyn til kapitalbevægelser og betalinger. Artikel 60, stk. 2, andet afsnit.
- Vedtagelse af midlertidige foranstaltninger vedrørende lov og orden og den indre sikkerhed til fordel for visse medlemsstater. Artikel 64, stk. 2.
- Afskaffelse af forskelsbehandling på transportområdet. Artikel 75, stk. 3.
- Passende bestemmelser for sø- og luftfart. Artikel 80, stk. 2.
- Godkendelse af foranstaltninger vedrørende andre skatter end omsætningsafgifter, forbrugsafgifter og andre indirekte skatter. Artikel 92.
- Udstedelse af direktiver vedrørende fjernelse af fordrejninger inden for fællesmarkedet. Artikel 96, stk. 2.
- Henstilling fra Rådet vedrørende de overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker. Artikel 99, stk. 2.
- Store økonomiske vanskeligheder i en medlemsstat, der skyldes naturkatastrofer. Artikel 100, stk. 2, andet punktum.
- Afgørelse om, hvorvidt der foreligger et uforholdsmæssigt stort underskud. Artikel 104, stk. 6.
- Afgørelse vedrørende ændring eller ophævelse af centralkurserne for ecu'en. Artikel 111, stk. 1, andet punktum.
- Valutakurspolitik. Artikel 111, stk. 2.
- Arrangementer for forhandling og indgåelse af internationale aftaler om monetære spørgsmål eller valutakursordninger. Artikel 111, stk. 3.
- Fastlæggelse af Fællesskabets holdning på internationalt plan i forbindelse med ØMU'en. Artikel 111, stk. 4, første del.
- Sammensætningen af Det Økonomiske og Finansielle Udvalg. Artikel 114, stk. 3.
- Ydelse eller tilbagekaldelse af gensidig bistand til en medlemsstat, der har vanskeligheder eller trues af vanskeligheder med hensyn til sin betalingsbalance. Artikel 119, stk. 2 og 3.
- Ændring, udsættelse eller ophævelse af beskyttelsesforanstaltninger. Artikel 120, stk. 3.
- Afgørelse om, hvorvidt en medlemsstat skal indrømmes en dispensation, der udelukker den fra de rettigheder og forpligtelser, der er fastsat af ESCB. Artikel 122, stk. 1.
- Henstillinger på beskæftigelsesområdet. Artikel 128, stk. 4.

- Vedtagelse af foranstaltninger til harmonisering af støtteordninger vedrørende handelspolitik. Artikel 132, stk. 1.
- Handelspolitik. Artikel 133, stk. 4.
- Iværksættelse af øvrige aftaler mellem arbejdsmarkedets parter. Artikel 139, stk. 2.
- Henstillinger vedrørende uddannelse. Artikel 149, stk. 4, andet led.
- Henstillinger vedrørende folkesundhed. Artikel 152, stk. 4, andet afsnit.
- Fastsættelse af lønninger, godtgørelser og pensioner for Kommissionens og Domstolens medlemmer. Artikel 210.
- Fastsættelse af arbejdsvilkår, lønninger, godtgørelser og pensioner for Revisionsrettens medlemmer. Artikel 247, stk. 8.
- Fastsættelse af dagpenge til medlemmer af ØSU. Artikel 258, stk. 4.
- Vedtagelse af budgetforslaget. Artikel 272, stk. 3.
- Tilladelse til udgifter, der overstiger den foreløbige tolvtedel. Artikel 273, stk. 2.
- Indgåelse af aftaler mellem Fællesskabet og en eller flere stater eller internationale organisationer. Artikel 301.
- Beslutning om arten af sanktioner, der skal bringes i anvendelse over for en medlemsstat, der har overtrådt principperne i artikel 6, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Union. Artikel 309, stk. 2.
- Beslutning om ændring eller tilbagekaldelse af sanktioner, der er bragt i anvendelse over for en medlemsstat, der har overtrådt principperne i artikel 6, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Union. Artikel 309, stk. 3.
- Nærmere bestemmelser for integration af Schengen-sekretariatet i Generalsekretariatet for Rådet. Artikel 7 i protokollen om integration af Schengen-reglerne.
- Ændring eller omstødelse på anmodning fra en medlemsstat af afgørelser truffet af Kommissionen vedrørende import til Det Europæiske Fællesskab af olieprodukter raffineret på De Nederlandske Antiller. Artikel 3, stk. 3, i protokollen om olieprodukter raffineret på De Nederlandske Antiller.

Enstemmig afgørelse i Rådet med fælles beslutningstagning

- Bestemmelser, der skal gøre det lettere at udøve borgernes ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område. Artikel 18, stk. 2 (kvalificeret flertal).
- Det indre marked (foranstaltninger vedrørende social tryghed for Fællesskabets vandrende arbejdstagere). Artikel 42.
- Samordning af medlemsstaternes love og administrativt fastsatte bestemmelser om adgangen til at op-tage og udøve selvstændig erhvervsvirksomhed. Samordning af de bestående lovgivningsprincipper for erhvervsregulering, der vedrører uddannelse og adgangsbetingelser for fysiske personer. Artikel 47.
- Kultur. Artikel 151 (undtagen henstillinger).

Enstemmig afgørelse i Rådet med samstemmende udtalelse

- ECB's specifikke opgaver. Artikel 105, stk. 6.
- Ændring af statuten for ESCB og ECB. Artikel 107, stk. 5.
- Strukturfonde og Samhørighedsfonden. Artikel 161 (*kvalificeret flertal fra 2007 eller fra vedtagelsen af de finansielle overslag*).
- Ensartet valg måde. Artikel 190, stk. 4.
- Associeringsaftaler (jf. artikel 310) og andre aftaler, hvorved der etableres en specifik institutionel ramme, som har betydelige budgetmæssige virkninger, eller som medfører ændring af en retsakt, der er vedtaget ved fælles beslutningstagning. Artikel 300, stk. 3, andet afsnit.
- *Særlig procedure: Indstilling og udnævnelse af formanden for Kommissionen og Kommissionens*

Enstemmig afgørelse i Rådet med almindelig høring

- Vedtagelse af hensigtsmæssige foranstaltninger til at bekæmpe forskelsbehandling på grund af køn, race eller etnisk oprindelse, religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering. Artikel 13 (fælles beslutningstagning + kvalificeret flertal hvad angår stk. 2).
- Borgerskab: valgret og valgbarhed. Artikel 19, stk. 1.
- Udvidelse af rettigheder knyttet til borgerskabet, ratificeres af medlemsstaterne. Artikel 22.
- Foranstaltninger til indførelse af et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed (i en overgangsperiode på fem år). Artikel 67, stk. 1 (fælles beslutningstagning + kvalificeret flertal hvad angår artikel 65, bortset fra familieretlige aspekter) (senere overgang til fælles beslutningstagning + kvalificeret flertal hvad angår artikel 63, artikel 62, nr. 3, og artikel 62, nr. 2, litra a)) (kvalificeret flertal + høring af Europa-Parlamentet hvad angår artikel 66).
- Bestemmelser, der vedrører principperne for ordningen på transportområdet, og hvis anvendelse kunne påvirke levestandarden og beskæftigelsesniveauet. Artikel 71, stk. 2.
- Harmonisering af den indirekte beskatning. Artikel 93.
- Harmonisering af lovgivningen. Artikel 94.
- Ecuens kurs i forhold til ikke-fællesskabsvalutaer. Artikel 111, stk. 1, første punktum.
- Afgørelse vedrørende repræsentation af ØMU'en på internationalt plan. Artikel 111, stk. 4, sidste del (kvalificeret flertal).
- Handelspolitik: udvidelse til også at omfatte aftaler vedrørende tjenesteydelser og intellektuel ejendomsret. Artikel 133, stk. 5 (kvalificeret flertal).
- Foranstaltninger vedrørende social sikring, beskyttelse af arbejdstagere ved ophævelse af en arbejdskontrakt, repræsentation af og kollektivt forsvar for arbejdstagernes og arbejdsgivernes interesser, beskæftigelsesvilkår for tredjelandsstatsborgere, der har opholdstilladelse, og finansielle bidrag til beskæftigelsesfremme og jobskabelse. Artikel 137, stk. 3 (visse dele af artiklen vil gå over til kvalificeret flertal + fælles beslutningstagning efter enstemmig beslutning i Rådet).
- Industri. Artikel 157, stk. 3.
- Foranstaltninger vedrørende økonomisk og social samhørighed. Artikel 159 (kvalificeret flertal + fælles beslutningstagning).
- Bestemmelser af fiskal art, foranstaltninger vedrørende fysisk planlægning og arealanvendelse, foranstaltninger, der berører energiforsyning og valg mellem forskellige energikilder. Artikel 175, stk. 2.
- Fastsættelse af arterne af sager ved Retten i Første Instans, sammensætningen af denne ret og de yderligere tilpasninger og ændringer i Domstolens statut, der er nødvendige. Artikel 225, stk. 2.
- Ændring af Domstolens statut. Artikel 245, stk. 2.
- Udnævnelse af Revisionsrettens medlemmer. Artikel 247, stk. 3 (kvalificeret flertal).
- Afgørelse vedrørende egne indtægter. Artikel 269.
- Udstedelse af regnskabsregulativer. Artikel 279 (kvalificeret flertal).
- Undertegnelse, foreløbig anvendelse og suspension af anvendelsen af aftaler, der er indgået af Rådet på områder, hvor der kræves enstemmighed for vedtagelsen af interne regler, samt hvad angår associeringsaftaler. Artikel 300, stk. 2, første afsnit, sidste punktum.
- Vedtagelse af de foranstaltninger, der er påkrævet for at virkeliggøre Fællesskabets mål. Artikel 308.
- Fælles oprindelsesdefinition for olieprodukter hidrørende fra tredjelande og associerede lande. Artikel 6 i protokollen om olieprodukter raffineret på De Nederlandske Antiller.
- Vedtagelse af passende bestemmelser om detaljerne i forbindelse med konvergenskriterierne som nævnt i artikel 121 i EF-traktaten. Artikel 6 i protokollen om konvergenskriterierne.

Enstemmig afgørelse i Rådet uden Parlamentets medvirken

- Vedtagelse af foranstaltninger om kapitalbevægelser til eller fra tredjelande, som er et tilbageskridt i forhold til den liberaliseringsproces, der er omhandlet i fællesskabslovgivningen. Artikel 57, stk. 2, sidste punktum.
- Beslutninger vedrørende statsstøttes forenelighed med fællesmarkedet i konkurrencemæssig henseende. Artikel 88, stk. 2.
- Foranstaltninger, der er afpasset efter den økonomiske situation. Artikel 100, stk. 1 (kvalificeret flertal).
- Ydelse af finansiel støtte fra Fællesskabet til en medlemsstat, der har alvorlige økonomiske vanskeligheder. Artikel 100, stk. 2 (kvalificeret flertal).
- Vedtagelse af uigenkaldelige omregningskurser mellem de nationale valutaer indbyrdes og mellem ecuen og disse valutaer samt af andre foranstaltninger, som er nødvendige for en hurtig indførelse af ecuen som fælles valuta. Artikel 123, stk. 4 (kvalificeret flertal).
- Ophævelse af en dispensation til en medlemsstat, der står uden for den fælles valuta, og andre foranstaltninger, som er nødvendige i den forbindelse. Artikel 123, stk. 5.
- Iværksættelse af aftaler indgået mellem arbejdsmarkedets parter på de områder, der er nævnt i artikel 137, stk. 3. Artikel 139, stk. 2.
- Overdragelse til Kommissionen af opgaver vedrørende iværksættelse af fælles foranstaltninger, især for så vidt angår social tryghed for vandrende arbejdstagere. Artikel 144.
- Henstillinger vedrørende kultur. Artikel 151, stk. 5, andet led.
- Vedtagelse af de nærmere retningslinjer for og fremgangsmåden ved de oversøiske landes og territoriers associering med Fællesskabet. Artikel 187.
- Udnævnelse af Rådets generalsekretær (højststående repræsentant for FUSP) og vicegeneralsekretær. Artikel 207, stk. 2 (kvalificeret flertal).
- Ændring af antallet af medlemmer af Kommissionen. Artikel 213, stk. 1, andet afsnit.
- Beslutning om ikke at udnævne en efterfølger for et kommissionsmedlem, der afgår ved frivillig fratræden eller efter afskedigelse. Artikel 215, stk. 2 (kvalificeret flertal).
- Forøgelse af antallet af dommere ved Domstolen. Artikel 221, stk. 4.
- Forøgelse af antallet af generaladvokater. Artikel 222, stk. 3
- **Godkendelse af Domstolens procesreglement. Artikel 223 (kvalificeret flertal)**
- Godkendelse af procesreglementet for Retten i Første Instans. Artikel 255, stk. 4 (kvalificeret flertal, artikel 224).
- Godkendelse af Domstolens procesreglement. Artikel 245, stk. 3.
- Beskikkelse af medlemmerne i ØSU og fastsættelse af deres dagpenge. Artikel 258, stk. 2 (kvalificeret flertal).
- Beskikkelse af Regionsudvalgets medlemmer og af deres suppleanter. Artikel 263, stk. 3 (kvalificeret flertal).
- Fastlæggelse af den ordning, der skal gælde for Fællesskabets institutioner på det sproglige område. Artikel 290.
- Ændringer til listen over varer, der er omfattet af bestemmelser, som vedrører handel med eller fabrikation af våben, ammunition og krigsmateriel. Artikel 296, stk. 2.
- Nødvendige foranstaltninger til at gennemføre Schengen-reglerne. Artikel 2, stk. 1, andet afsnit, i protokollen om integration af Schengen-reglerne.
- Fastlæggelse af retsgrundlaget for hver af de bestemmelser og afgørelser, der udgør Schengen-reglerne. Artikel 2, stk. 1, andet afsnit, sidste punktum, i protokollen om integration af Schengen-reglerne.
- Indgåelse af en særskilt aftale med Island og Norge om fastsættelse af rettighederne og forpligtelserne i forholdet mellem Irland og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland, på den ene side, og Island og Norge, på den anden side, på de områder af Schengen-reglerne, der gælder for disse stater. Artikel 6, stk. 2, i protokollen om integration af Schengen-reglerne.